

Snilleblixtar alltifrån Skaraborg

Av Carl Henrik Ohlsson stol nr 2

Snille och blix är vår akademis valspråk. Tillsammans blir detta snilleblixtar, vars synonymer är genialisk eller strålande idé, guldorn, talgdank och snilledrag. Skaraborg är inte kända för hög akademisk utbildning, men kluriga särdrag med rötterna i myllan har gett många snilleblixtar, som lett till nya arbetstillfällen i och för Skaraborg över tid. Mitt bidrag till årets boktema kommer därför handla om de snilleblixtar som lett till bildandet av Skaraborg Invest i nutid.

Bakgrund

Historiskt finns det många snilleblixtar med ursprung från Skaraborg. Nobelpristagaren Gustaf Dahlén som bl a uppfann den blinkande fyren den allra främsta. Hans gärningar har beskrivits av Skaraborgs Akademis preses Sören Häggroth i antologin Skaparkraft 2019. En av de mest namnkunniga kvinnliga snilleblixterna är Eva Ekblad, född de la Gardie. Hon var grevinnan som blev Sveriges första vetenskapskvinna när hon 1748 invaldes i Kungliga Vetenskapsakademien. Allt började med potatisexperiment för att framställa sprit, stärkelse och mjöl hemma i köket på Stola säteri i Kålland.

Assar Gabrielsson från Korsberga i Hjo blev civilekonom, företagsledare och industrialist samt fick snilleblixten att starta världsföretaget Volvo som en avdelning på SKF 1927.

I Skaraborgs antologi *Från Skaraborg till evigheten* 2016 har undertecknat gjort en artikel om de entreprenörer som särskilt utmärkt sig historiskt och finns med i boken *Världens Skaraborgare*

På motsvarande sätt finns en artikel av undertecknad i Skaraborgs Akademis antologi *Skaparkraft* 2019 där den företagsamma Vara-slätten och dess entreprenörer med agrart ursprung beskrivs i artikeln " Från idé till succe".

Denna artikel vill sätta fokuset på den innovationskraft som finns i nutid med utgångspunkt från de satsningar som gjorts i den Science Park som är knuten till Högskolan i Skövde och som ger nya arbetstillfällen i start up-bolag, samt det initiativ för att stötta dessa som blev Skaraborg Invest, ett lokalt riskkapitalbolag, med missionen att skapa än fler innovativa arbetstillfällen i Skaraborg!

Gothia Intresseförening

Gothia Intresseförening startades 1995 som Kreativt Center Skaraborgs intresseförening. 1998 startade föreningen bolaget Gothia Innovation med uppdraget att utveckla Gothia Science Park. Gothia Intresseförening ägde då Gothia Innovation AB till 100 procent.

Portalparagrafen i stadgarna har utvecklats genom åren och lyder för närvarande som följer: Intresseföreningen ska främja medlemmarnas intressen genom att:

- som delägare till Gothia Innovation AB verka för utveckling av Gothia Science Park.
- som intresseförening aktivt verka för Skaraborgs näringslivsutveckling.

Vilka får vara medlemmar i Gothia Intresseförening? Till medlem antas juridisk person som är marknadsledande, alternativt spetsföretag, inom sin bransch i Skaraborg samt offentliga och fackliga organisationer som aktivt arbetar med regional näringslivsutveckling. Medlemmar från näringslivet ska vara i majoritet.

Medlemmarna förväntas aktivt delta i föreningens strategiska utvecklingsdiskussioner. Engagera sig i innovationsmiljön Gothia Science Parks utbud av aktiviteter och arrangemang. Vara ambassadörer för Gothia Science Parks innovationsmiljö.

Från starten 1995 för Gothia Intresseförening fanns från det offentliga samhället Skövde Kommun, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen och ALMI Företagspartner med, liksom Högskolan Skövde som associerad medlem. Därefter fylldes det på med grannkommunerna i takt med att intresset för samverkan ökade. När Skövde kommun 2009 blev 49 procentiga ägare till Gothia Innovation AB i syfte att öka riskspridningen samt tydliggöra ansvaret mellan kommunen, Skaraborgs övriga kommuner och näringslivet samt Västra Götalandsregionen gick Skaraborgs Kommunalförbund in för övriga 14 kommuner. Detta är intakt än idag, men Högskolan Skövde är ej medlem utan adjungerad numera. Även SLU i Skara har varit adjungerad medlem, men gick ur föreningen 2017 för att finna nya direkta samarbetsformer med Gothia Innovation.

Från näringslivet fanns från starten Volvo i Skövde och Electrolux med. Länsförsäkringar Skaraborg tillkom 2001. Förutom dessa utökades medlemskapet med de branschledande företagen i Skaraborg enligt följande 2012: Dafgårds, Elos, Jula och Kinnarps. Dessutom har Näringslivsforum Skövde och fackföreningen IF Metall tillkommit. Electrolux har gått ur föreningen, då de inte längre har verksamhet kvar i Skaraborg och ej varit aktiva enligt de regler som beslutats om för aktivt medlemskap. Föreningens ordförande som väljs på stämman har under verksamhetsåren varit: Birger Bäckström, Landshövding -1999, Göthe Bernhardsson, Landshövding 1999-2005, Leif Larsson, Rektor 2005-2007, Carl Henrik Ohlsson, Vd Länsförsäkringar Skaraborg 2007-2017 samt Håkan Nordquist AB Volvo, underhållschef 2017-

Under föreningens livstid har flera strategiska ägardialoger med medlemmarna genomförts, vilka blivit grundbultar för den strategiska utveckling och beslut som skett i Gothia Innovation och dess styrelse. Några milstolpar:

- År 2000: Västra Götalands Regionen beslutade om projektfinansiering för att tillsammans med Skövde Kommun stötta utvecklingen av Gothia Science Park
- År 2008 genomfördes en brain-storming om den framtida strategiska utvecklingen bland medlemmarna på Innovatum i Trollhättan.
- År 2009 delades risktagandet upp i föreningen, så att Intresseföreningen äger 51 procent medan Skövde kommun äger 49 procent.
- År 2010 genomfördes en bred endagsövning, som ledde till bildandet av Forum Skaraborg. Portalparagrafens andra syfte i intresseföreningens stadgar handlar sedan dess om innovativ tillväxt i hela Skaraborg.
- År 2011-2012 genomfördes tankesmedjor, som till slut ledde till att prioritera det som blivit verklighet i form av Sweden Game Arena, Assar samt Skaraborg Invest.
- År 2016-2017 genomfördes företagsanalyser för de flesta medlemsföretag enligt Gothia Innovations Open Arena-modell, som bl a ledde till än mer samordning av rådgivningsutbudet i parken.

Gothia Science Park/ Science Park Skövdes utveckling i korthet

Från starten 1998 till 2021 har Gothia Science Park gått från 0 till drygt 900 anställda varav cirka hälften sysslar med dataspel och 0 till ca 51 företag. Parken, som nu heter Science Park Skövde SPS och Högskolan i Skövde är den naturliga mötesplatsen för Triple Helix dvs kreativ och proaktiv dialog och samverkan mellan akademi, näringsliv och offentliga aktörer i Skaraborg. Årligen sker hundratals aktiviteter i syfte till att stimulera kunskapsutveckling och innovation i denna miljö.

Det av Gothia Intresseförening till 51 procent och Skövde kommun till 49 procent ägda dotterbolaget Gothia Innovation har gått från 0 till 40 mkr i omsättning och från 1 till 23 anställda från hösten 1998 till dags dato. Digitaliseringen är i fokus för parken. Tre profilområden inom digitaliseringen finns i parken: Smart industri, beslutsstödsystem samt dataspel. Detta som ett eko av Högskolan Skövdes långsiktiga strategi att bli den mest digitaliserade Högskolan i Sverige. SPS arbetar fokuserat med tre arenor: ASSAR innovation för industriell utveckling, Smart Agri för utveckling inom de gröna näringarna i nära samarbete med SLU i Skara samt Sweden Game Arena för dataspelsindustrin.

Incitament för bildande av Skaraborg Invest

Gothia Innovation AB bedrev genom sina affärskonsulter rådgivning till start ups i parken. Istället för att debitera konsulttid togs betalt via delägarskap i tidiga skeden i dessa bolag. Dessa innehav samlades i ett av Gothia Innovation AB helägt dotterbolag, Gothia Invest. I detta bolag fanns delägarskap i sex start up-bolag inom parkens områden. Dessa var Bricknode, CoffeStain Studios, Forsway, Ludosity, Stunlock Studios och Pieces Interactive. Lagstiftning och regelverk gjorde att man som Science Park inte längre själva kunde driva ett investmentbolag i egen regi. Bättre om detta kunde finna i nära samarbete med annan aktör, men på armlängds avstånd från parkens kärnverksamhet.

Samtidigt hade vid tankesmedjor 2011 och 2012 med alla medlemmar i Gothia Intresseförening framkommit att Gothia Science Park och dess inkubatorföretag saknade lokalt riskkapital. Detta skulle borga för att det innovativa humana kapitalet, dvs entreprenörerna, uppfinnarna och kreatörerna stannar kvar i Skaraborg efter genomförd högskoleutbildning och etablerar sina idéer som nya företag och arbetstillfällen i Skaraborg.

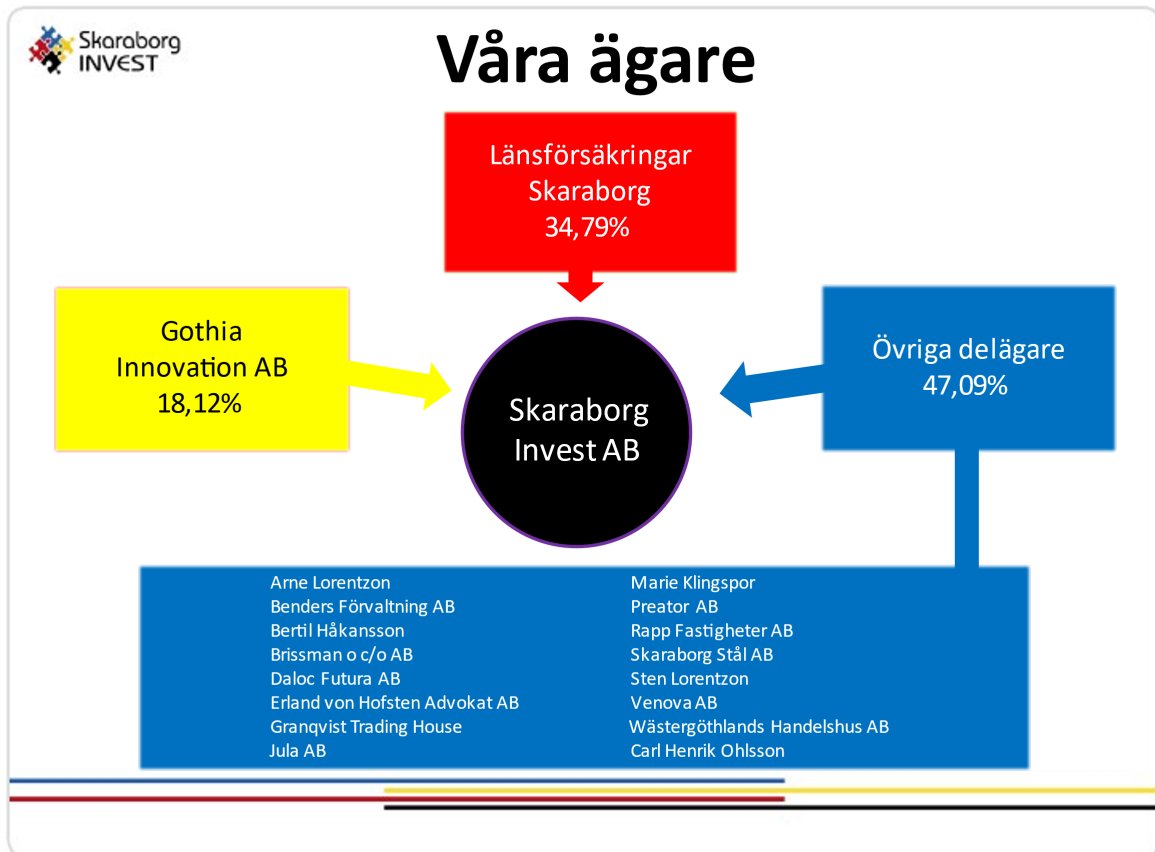
Mot denna bakgrund kortslöts systemen mellan verksamhetsledaren för Gothia Intresseförening tillika vd för Gothia Science Park och ordföranden för Intresseföreningen tillika undertecknad vd för Länsförsäkringar Skaraborg, vilket ledde till att idé blev verklighet och embryot till Skaraborg Invest föddes!

Gothia Innovation AB sålde 7 augusti 2013 sitt dotterbolag Gothia Invest och dess inkrom värderat till 5 Mkr, dvs delägarskapet i ovan namngivna bolag, i två steg. Först 15 november 2013 till ett mellanbolag och sedan 21 januari 2014 där parterna Länsförsäkringar Skaraborg gick in med 6 Mkr och Marie Klingspor anslöt "som målvakt" för övriga nya näringslivsrepresentanter. Tillsammans med 16 företagsledare och dess branschledande företag samt förmögenhetsägare i Skaraborg bidrog dessa med 7 Mkr tillsammans. Totalt blev Skaraborg Invests startkapital 18 Mkr och verksamheten var i gång 31 mars 2014.

Stiftarnas startinsatser

De första sex åren erhöll Skaraborg Invest stöd från stiftarna Länsförsäkringar Skaraborg och Gothia Innovation AB. Detta gjordes via två på varandra tre-årsavtal 2014-2016 samt 2017-2019. Stödet bestod i första tidsperioden av att verksamhetsledaren samt administrationen avlönades av Länsförsäkringar Skaraborg, medan Gothia Innovation bistod med lokal och faciliteter i Science Park samt stöd från en affärscoach för att komma närmare de prospects till portföljbolag som var intressanta att investera i. Under den andra tre-årsperioden byttes detta ut mot avtrappande pekunjära stöd från de båda stiftarna, som bolaget använde till att anställa verksamhetsledaren på 20 procent tjänstgöring att ansvara för bolagets egna budget med övriga tjänsteköp och driftskostnader. Fr o m 2020 har Skaraborg Invest inget ekonomiskt stöd längre från de båda stiftarna, utan ska vara helt självbärande på egen hand.

Den nuvarande ägarbilden i Skaraborg Invest ser ut enligt följande:

Starten

Vid starten 2014 restes alltså totalt 18 Mkr av tre ägarkollektiv. De sex apporterade portföljbolagen Bricknode, Coffestain Studios, Forsway, Ludosity, Pieces Interactive och Stunlock Studios gav oss en bra portfölj att starta med.

De tre delägande och jämbördiga delägarna LF Skaraborg, Gothia Innovation samt näringslivets representanter, konstituerade sig med att utse en valberedning med en från vardera part, där LF Skaraborg har ordförandeskapet. Dessa tre föreslog efter nominering från parterna, att två från vardera part bildar styrelse för Skaraborg Invest AB. Styrelsen beredde och bolagsstämman beslöt om aktieägaravtal, bolagsordning, arbetsordning m fl strategiska dokument och starten var ett faktum. En avgörande fråga var namnfrågan och profileringen av vårt varumärke. Vårt önskenamn var Skaraborg Invest. Detta var dock redan registrerat av en person på Falbygden, så vi köpte namnet i positiv anda efter förhandling och registrerade det. Varumärket symboliserar hur vi pusslar ihop finansieringen med de två skaraborgska färgerna gult och svart med Länsförsäkringars motsvarande färger rött och blått, och därmed blev även logotypen som gäller än i dag fött.

En framgångsrik strategi är att bjuda in sig till likasinnade som lyckats i andra regioner. Framförallt hade vi god nytta av det goda initiativ som startats vid den näringslivsägda Jönköping University och som hette Jonkoping Business Development, benämnt JBD. Vi fick många goda råd från dess vd Dan Friberg, som vi benchmarkade med. På motsvarande sätt hade vi även god nytta av motsvarande samarbete med Ingvar Andersson vid Chalmers Invest. Detta generösa förhållningssätt, som båda

parter tjänar på har vi även fått förmånen att bjuda på till andra regioner. Se vidare nedan under rubriken " Idén sprids vidare".

Bolagets utveckling

Bolaget har arbetat med tre-åriga affärsplaner samt årliga verksamhetsplaner med kvartalsvisa avstämningar, för att uppnå våra mål. Fram till hösten 2017 investerades det ursprungligt insatta kapitalet och apportegendomen, totalt 18 Mkr i befintliga portföljbolag samt några nya bolag. Strategin var att ta position som tio-procentiga aktiva lokala delägare, samt även erbjuda oss att delta i styrelsearbetet med kompetenser som kompletterade grundarna. Helst tillsammans med andra investerare och affärsänglar. Tillsammans med Almi Invest utvecklades ett bra samarbete, så att även Skaraborg fick del av statens satsningar för Västsverige lokalt. Motsvarande samarbete byggdes upp med SLU Holding i Skara. Fysiskt etablerade vi oss i parken i ett finansieringskluster hos Almi Väst, där även Connect Väst m fl deltog. Ett nära samarbete med parkens affärscoacher etablerades på ett naturligt sätt. Sakta men säkert uppfylldes vår vision, att vi ville bli den naturliga noden för riskkapitalsatsningar i och för Skaraborg.

I november 2017 genomfördes en nyemission bland befintliga delägare där även undertecknad som vd erbjöds delta. Vid detta tillfälle och sporrade av vår start samt en utvärdering av verksamheten 2016, tillfördes ytterligare 16 Mkr i denna nyemission, som fortfarande räcker i kassan samt arbetar i portföljbolagen, Totalt har därmed 34 Mkr rests i kapital inom Skaraborg Invest.

Den nuvarande affärsplanen 2020-2022 har följande övergripande inriktningsmål:

- Skapa minst 150 nya innovativa arbetstillfällen i Skaraborg
- Ge marknadsvärdesutveckling i portföljerna på minst 10 procent årligen i snitt
- Möjliggöra utdelning till ägarna över tid
- Hållbar egenfinansierad sammanhållen drift
- Starkt varumärke i branschen såväl lokalt som nationellt
- Förtjäna position som naturlig riskkapitalnod för Skaraborg
- Samverka och syndikera såväl med andra riskkapitalister som offentliga motsvarigheter för positiva synergieffekter

Delägarnas csr-insatser

Syftet med verksamheten har ända sedan starten uthålligt över tid formulerats i tre teser:

"Skapa förutsättningar för nytt innovativt och skalbart företagande som ger nya arbetstillfällen i Skaraborg.

Överbrygga gapet mellan grundarpengar och traditionellt riskkapital.

Ge affärsmässiga villkor och hållbar lönsamhet inklusive ett " vi bryr oss"- perspektiv."

Detta kommer även till uttryck i den mission, vision och affärsidé som i stort varit oförändrad sedan starten:

Mission: Skapa förutsättningar för nytt företagande och nya arbetstillfällen i Skaraborg.

Vision: Skaraborg Invest är en naturlig nod för riskkapitalsatsningar i Skaraborg.

Affärsidé: Skaraborg Invest ska engagerat stödja och utveckla nytt, innovativt och hållbart företagande i Skaraborg, som ger avkastning till delägarna långsiktigt.

Samlat betyder detta att delägarna tillsammans är besjälade av att skapa nya innovativa och skalbara arbetstillfällen i Skaraborg, för framtida generationer. På dessa sju år har Skaraborg Invest bidragit till att motsvarande cirka 200 nya arbetstillfällen skapats i Skaraborg.

Delägarnas representanter har bjudit på sin tid för styrelsearbete i SIAB, mentorskap samt advisory board/ styrelseplats i portföljbolagen, vilket lett till ett effektivt överförande av kunskap från traditionellt företagande till kunskapsstörstande unga talanger och entreprenörer i sina ledarskap.

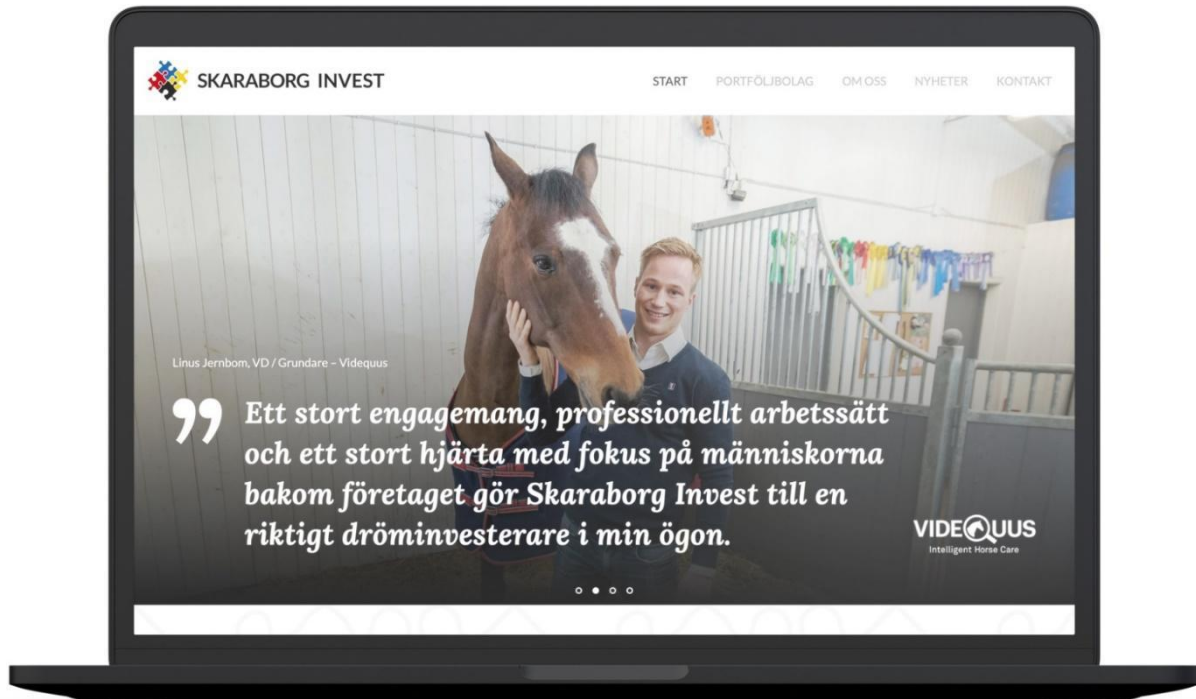
Dessutom har de flesta delägarträffar skett med en delägare som värd, som fått berätta om sitt ledarskap och sitt bolag, vilket lett till en familjär trivsel, som i sin tur lett till flera samarbeten och affärer mellan varandra i lokalsamhället.

Portföljbolagens utveckling

För att få tag i de riktigt intressanta företagen att investera i, krävs ett stort flöde. Science Park Skövde erbjuder tillräcklig kritisk massa med inflöde från hela Sverige, för att uppnå denna talangbas, åtminstone inom spetsen dataspel. Inflödet från idéer till verklighet sedan starten 2014 har varit följande: Dryga 100 seriösa kontakter med start-ups, över 30 genomlysta pitchar till styrelsen, 19 som vi investerat i, tio kvar nu. Nio exit, varav fyra med positivt och fem med negativt resultat. Framförallt har lyckade exitar vid rätt tillfälle kunnat göras i Minna Technologies och Stunlock Studios under 2020/2021. Det samlade exitresultatet i bolaget i skrivande stund är dryga + 20 Mkr netto. Några prospects finns aktuella i pipe line för pitch och beslut, samt en handfull idéer som mognar.

Årligen marknadsvärderas portföljbolagen enligt fastställd och godkänd metod enligt försiktighetsprincipen till senaste värdet vid nyemission fastställt av dess styrelse eller skriftligt bud inlämnat till bolagetsstyrelse. Enligt dessa principer har vi per årsskiftet 2020 en marknadsuppgång på totalt insatta medel 34 Mkr i bolaget på dryga 53 procent i de bolags som vi fortfarande har kvar. En viktig del i framgången har varit vår noggranna egenutvecklade analys av bolagen och dess team, samt den personliga kontakten och referenstagning/ second opinion från våra näringslivs nätverk inför de beslut som fattats. Det är inget mål i sig att vara delägare i många bolag. Däremot att vara delägare i rätt bolag, som gagnar våra syften, mission, vision och affärsidé!

Vill du läsa mer om oss och vilka bolag som för närvarande ingår i Skaraborg Invests portfölj, kolla gärna in på vår hemsida www.skaraborginvest.se, vars startsida du ser här:

Samlat resultat

Bolagets resultat har hittills överträffat våra förväntningar på detta lokala riskvilliga kapital.

Den övergripande målsättningen att bidra till att skapa och behålla kunskapsintensiva arbetstillfällen i Skaraborg är imponerande cirka 200 lokala arbetstillfällen. För att inte tala om dess multiplikatoreffekter ur sysselsättningssynpunkt!

Resultatmässigt har vi tacksamt stötts de första sex åren av bidrag från grundarna LF Skaraborg och Gothia Science Park, samt över tid med avgörande ideellt arbete av delägarna i olika grad individuellt.

Driftsresultatet har därmed kunnat hållas runt nollstrecket, även genom intäkter i form av konsultinsatser till andra regioner samt utställande av konvertibler ur vår starka kassa till nytta för våra portföljbolag. Förutom ovan redovisade exitar på netto 20,5 Mkr, samt en portföljvärdesuppgång i befintlig portfölj på 53 procent enligt ovan, så har vi även värderat aktieutvecklingen på vår egen aktie t o m 2019 på 73 procent mot att OMX-index på Stockholmsbörsen under motsvarande period var 33 procent! På bolagsstämman 2021 har därför beslutats om och genomförts en utdelning till delägarna på cirka tio procent av insatt kapital, vilket är ett synligt bevis för vår framgång.

Utvärderingar

I anslutning till varje affärsplans målgång, samt inför start av ny har bolaget utvärderats via upparbetad enkät till såväl delägare, portföljbolags-vd:ar samt samarbetspartners, för att få en 360 graders genomlysning av hur verksamheten uppfattas. Dessutom har second opinion tagits in från JBDs vd externt, som ett led i vår benchmarking.

Utvärderingarna har varit till stor nytta för bolagets utveckling. Glädjande nog är det mycket höga betyg, med snittet 4,4 på en fem-gradig skala över hur bolaget uppfyllt sina förväntningar vid senaste utvärderingen 2019.

Idén sprids vidare

Det goda exemplet från Skaraborg har även spridits vidare, framförallt inom Länsförsäkringsgruppen, där länsbolagen är involverade i motsvarande initiativ. Detta ha lett till att undertecknad överfört kunskap och erfarenheter samt varit med om att starta motsvarande lokala riskkapitalbolag Blekinge Invest 2018 och Halland Invest 2019, som nu är igång med sin viktiga verksamhet i sin hembygd. Några ytterligare regioner har i skrivande stund hört av sig för att besöka oss post pandemin i syfte att samverka med ett nerifrån- och upp-perspektiv lokalt utanför storstäderna.

Ledande befattningshavare

Från starten hösten 2013 anlätades LF Skaraborgs bankchef Christer Bromander som ansvarig för uppbyggnaden av bolaget vilket han gjorde på ett mycket engagerat och förtjänstfullt sätt kombinerat med sitt ordinarie arbete, med undertecknad som ordförande i bolaget. Från Gothia Science Park medverkade Torbjörn Rundkvist kreativt som affärskonsult. Tyvärr blev Christer sjuk och avled tragiskt nog hösten 2015, och undertecknad ryckte in som hans ersättare och blev vd i bolaget hösten 2015 i samband med min övergång till senior verksamhet. Min efterträdare på LF Skaraborg, Jonas Rosman blev då ordförande för SIAB. I samband med bolagsstämman våren 2020 då pandemin bröt ut, avgick jag på egen begäran som vd och Per Skånberg rekryterades som ny vd. Självt blev jag invald i styrelsen som vice ordförande till Jonas Rosman som fortfarande är ordförande.

Inför sommaren 2021 sade han tyvärr upp sig på grund av tidsbrist i förhållande till hans andra arbetsuppgifter. I skrivande stund har undertecknad återinträtt som vd, under tiden som ny vd rekryteras.

Fortsättning följer

Pandemin har definitivt likt en katalysator påverkat den digitala utvecklingen, som kraftigt påskyndats. Dataspelanvändningen liksom serious gaming bara ökar i takt med att myndigheternas restriktioner begränsar rörligheten för mänskligheten. På motsvarande sätt har klimat- och hållbarhetsfrågornas lösningar accentuerats, inte minst genom en ökad våg av att använda nya miljöanpassade drivmedel och . Allt detta talar för att innovativa och skalbara företag med lokala lösningar har god mylla för att gro, växa och bära frukt i Skaraborg! Lägg därtill jakten på god avkastning i låga räntemiljöer som verkar bestå länge, så har vi sett ett ökande intresse för riskvilligt kapital till tech-marknaden. Vare sig det gäller game tech, industry tech, health tech, green tech och AI-utveckling, så finns dessa förutsättningar i anslutning till klustret vid Högskolan Skövde och dess Science Park Skövde. Här, i detta tomrum inom den etablerade finansiella sektorn för start ups och scale ups , har och kommer Skaraborg Invest spela en avgörande roll som nod för lokala riskkapitalsatsningar. Det gäller att locka dessa snilleblixtar/ talanger hit och få dem att bo, leva och verka i denna fantastiska framtidsmiljö alltifrån Skaraborg!